

<u> ขุ้นเบียนั้นผู้หญิ</u> ยุบฐากกิกอุดุก เนื่องในวันสตรีสากล 2552

โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Honouring Women Human Rights Defenders 2019

by National Human Rights Commission of Thailand **International Women's Day**

การเชิดชูเกียรติ พู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน วันสตรีสากล 2562

โดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

Honouring Women Human Rights Defenders

By National Human Rights Commission of Thailand

International Women's Day 2019

คำนำ

ในฐานะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่รับผิดชอบงานด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิและความเสมอภาคทางเพศสภาพ ดิฉันรู้สึกดีใจและ ภาคภูมิใจที่มีโอกาสได้ทำงานและเรียนรู้ประสบการณ์ความยากลำบากในการทำงาน ด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงหลายคนในหลากหลายพื้นที่ ผู้หญิงเหล่านี้ล้วนเป็น คนเล็ก ๆ ที่อาจไม่มีใครรู้จัก แต่พวกเธอได้สร้างคุณูปการที่มีคุณค่าแก่สังคมไทย

การทำงานของพวกเธอเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดกลไกการคุ้มครอง และปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย การทำงานด้านปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นความท้าทายในท่ามกลางกระแสการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม โครงการขนาดใหญ่ทั้งของรัฐและเอกชนล้วนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ชุมชน นอกจากนั้นบางโครงการยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากร นักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจึงมีบทบาท สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาที่ยั่งยืนที่อยู่บนฐานของ การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลทุกคน

หลายปีที่ผ่านมาในประเทศไทยมีนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคน ทั้งหญิงและชายถูกสังหาร ถูกอุ้มหาย ถูกทำร้าย หรือถูกคุกคามรวมถึงการคุกคาม ทางเพศ ซึ่งส่วนมากรัฐไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ และบ่อยครั้งที่มีการนำเรื่องเพศสภาพมาเป็นเครื่องลดทอนศักดิ์ศรีและคุณค่า ความเป็นมนุษย์ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันรูปแบบการคุกคาม ได้เปลี่ยนไป จากเรื่องร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับ พบว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งส่วนมากเป็นผู้หญิงมักเผชิญการคุกคามทางกฎหมาย

โดยมีการฟ้องร้องดำเนินคดีมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิต ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในฐานะที่เป็นแม่ เป็นภรรยา เป็นลูก ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว การฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อตอบโต้การทำงาน ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือที่เรียกว่า "การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation - SLAPPs)" หรือที่เรียกทั่วไปว่าเป็นการฟ้องเพื่อปิดปาก หรือเพื่อคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่งผลอย่างมากต่อเสรีภาพใน การแสดงความคิดเห็นเพื่อปกป้องประโยชน์สาธารณะ นอกจากนั้นยังสร้าง ความหวาดกลัวอย่างมากต่อพวกเธอและสังคม

ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหลายคดี พร้อม ๆ กัน ทั้งข้อหาทางแพ่งและอาญา แม้โดยมากศาลจะพิพากษายกฟ้อง แต่ก็ใช้ระยะเวลานานหลายปีทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำเนินชีวิต และการเรียกร้องความยุติธรรมของพวกเธอและครอบครัวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งหากปล่อยให้มีการฟ้องร้องเช่นนี้มากขึ้น จะทำให้เกิดการสูญเสียคุณค่า ที่สำคัญของหลักประชาธิปไตย คือ คุณค่าของการคุ้มครองและการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ในโอกาสวันสตรีสากล ในนามกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ ในฐานะผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ดิฉันตระหนักถึงความสำคัญในการระลึก ถึงคุณค่าของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคน และเห็นควรยกย่อง เชิดชู ผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ ที่ยากลำบาก และสิทธิเสรีภาพของประชาชนถูกจำกัดดังเช่นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็น การปกป้องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และการรณรงค์มิให้เกิดการงดเว้นโทษ การปกป้องสิทธิในระบอบประชาธิปไตย ปกป้องสิทธิชุมชน สิทธิ แรงงานข้ามชาติ การปกป้องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการต่อสู้ เพื่อความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางเพศ รวมถึงการดอคติทางเพศต่าง ๆ ดิฉันรู้สึกถ่อมตนอย่างมากเมื่อมีโอกาสเรียนรู้คุณูปการที่มีคุณค่าของผู้หญิง หลายคนหลายกลุ่มซึ่งเป็นแบบอย่างที่สร้างคุณค่าอย่างมากต่อสาธารณะ และ เรื่องราวความกล้าหาญของพวกเธอจะเป็นแบบอย่างที่คนรุ่นต่อ ๆ ไป ควรเรียนรู้ และจดจำ

ด้วยมิตรภาพ

อังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 7 มีนาคม 2562

กำหนดการจัดงานวันสตรีสากล 8 มีนาคม ประจำปี 2562

"การประกาศเกียรติยศพู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน" วันพฤหัสบดีที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2562

ณ ห้องอเนกประสงค์ ชั้น 1 หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

**********************		
10.00 - 10.30 น.	ลงทะเบียน / รับประทานอาหารว่าง และเครื่องดื่ม	
10.30 - 10.40 น.	พิธีกร กล่าวต้อนรับ	
10.40 - 10.50 น.	กล่าวเปิดงาน	
	โดย อังคณา นีละไพจิตร	
	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	
10.50 - 11.10 น.	ปาฐกถา เรื่อง "มาตรการคุ้มครอง	
	ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน"	
	โดย รองศาสตราจารย์ ดร. ปกป้อง ศรีสนิท	
	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการสังคม	
	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
11.10 - 11.20 น.	วิดีทัศน์แนะนำบุคคล กลุ่มบุคคลที่ได้รับ	
	การประกาศเชิดชูเกียรติ	
	"ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน"	
	ประจำปี 2562	
	10.30 - 10.40 น. 10.40 - 10.50 น. 10.50 - 11.10 น.	

เวลา	11.20 – 11.30 น.	กล่าวแสดงความยินดีต่อบุคคล กลุ่มบุคคล ที่ได้รับการประกาศเชิดชูเกียรติ "ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน" ประจำปี 2562 โดย Katia Chirizzi รองผู้แทนสำนักงานข้าหลวงใหญ่ เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เวลา	11.30 - 11.40 น.	พิธีมอบเกียรติบัตร เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สร้างขวัญ และกำลังใจในการขับเคลื่อนสังคมไทย *พร้อมถ่ายรูปร่วมกัน*
เวลา	11.40 – 13.10 น.	อภิปรายเรื่อง การถอดบทเรียนจากประสบการณ์ การต่อสู้ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นำอภิปรายโดย หทัยรัตน์ พหลทัพ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ร่วมอภิปรายโดย ผู้ได้รับการประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2562 1) เครือข่ายผู้หญิงกลุ่มรักษ์น้ำอูน 2) เครือข่ายสตรีมังในประเทศไทย 3) เครือข่ายปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) มูลนิธิผู้หญิง 5) สุธาสินี แก้วเหล็กไหล 6) พะเยาว์ อัคฮาด
เวลา	13.10 น 13.30 น.	สรุปงาน /ถาม – ตอบ (20 นาที) กล่าวปิดงาน โดย อังคณา นีละไพจิตร กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เวลา	13.30 น.	เชิญร่วมรับประท [่] านอาหารกลางวัน และเดินทางกลับภูมิลำเนา โดยสวัสดิภาพ

พู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

(Women Human Rights Defenders - WHRDs)

ความเป็นมา

ในปี 2556 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรองข้อมติ 68/181 ซึ่งเป็นข้อมติแรกของทางสมัชชาที่เกี่ยวกับผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อมติดังกล่าวแสดงออกถึงความกังวลเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติและการใช้ความรุนแรง เชิงระบบและเชิงโครงสร้างที่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกวัยต้องเผชิญ นอกจากนี้ ข้อมติ 68/181 ยังเรียกร้องให้รัฐสมาชิกใช้มาตรการที่จำเป็น ในการรับรองความปลอดภัย และเพิ่มมุมมองเรื่องเพศภาวะใส่ในความพยายาม ที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมอันเอื้ออำนวยต่อการปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ซึ่ง ประเทศไทยเป็นภาคีให้หลักประกันสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพ ในการแสดงออก เสรีภาพในการสมาคม และการห้ามมิให้จับกุมหรือคุมขัง โดยพลการ

ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (UN Declaration on Human Rights Defenders) ยืนยันสิทธิของคนทุกคนที่จะคัดค้าน การละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยหนทางสันติ ปฏิญญาฯห้ามมิให้กระทำการโต้กลับ ข่มขู่และคุกคามด้วยรูปแบบอื่น ๆ (Reprisal) ต่อบุคคลใดก็ตามที่กระทำการ โดยสันติเพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะในระหว่างหรือนอกเหนือ จากการปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของพวกเขา

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แห่งองค์การสหประชาชาติ ได้นิยามคำว่า "ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน" ให้หมายถึง ทั้งผู้หญิงที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อื่น ๆ ที่ปกป้องสิทธิผู้หญิง และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเพศสภาพ (A/HRC/16/44) ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน จึงตระหนักถึงบทบาทสำคัญของ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในความเป็นจริง ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเผชิญความเสี่ยง เช่นเดียวกันกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นชาย แต่ในมิติเพศสภาพ พวกเธอมักตกเป็นเป้าหมายของการข่มขู่ คุกคาม และด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่ไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงชาย ภายใต้โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความคิดความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่ไม่เป็นธรรม และเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิง ทำให้การทำงานของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกมองเป็นการท้าทาย ความเชื่อดั้งเดิมของครอบครัวและบทบาทของผู้หญิงในสังคม ซึ่งนำไปสู่ การที่เจ้าหน้าที่รัฐและผู้คนในสังคมส่วนใหญ่มีความเป็นปรปักษ์กับบทบาท ที่เปลี่ยนไปของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หลายครั้งที่พวกเธอต้องเผชิญกับ การถูกสังคมประณาม และไม่ได้รับการยอมรับจากผู้นำชุมชน กลุ่มความเชื่อทางศาสนา ครอบครัว หรือสังคมที่มองว่าการทำงานของพวกเธอส่งผลร้ายต่อศาสนา เกียรติยศ และวัฒนธรรม

ปัจจุบันพบว่าในทุกประเทศทั่วโลกผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นในการปกป้อง สิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง การมีส่วนใน การต่อต้านการทุจริต แต่ในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้น พวกเธอก็เป็นเป้าหมาย ของการโจมตีมากขึ้น ทั้งการคุกคามทางเพศ หรือการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งมีเป้าหมาย ให้พวกเธอถูกโดดเดี่ยวและขาดกำลังใจในการทำงาน นอกจากนั้น ผู้หญิงนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนต้องเผชิญอันตรายในรูปของความลำเอียง การกีดกัน และ การไม่ยอมรับจากสังคมมากกว่าสิ่งที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเพศชายต้องเผชิญ ความท้าทายเหล่านี้ควรได้รับการใส่ใจ เพื่อให้กลไกการปกป้อง และการรับมือ กับสถานการณ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากลมีความเข้มแข็งมากขึ้น

March

วันสตรีสากล

(International Women's Day)

ประวัติความเป็นมา

วันที่ 8 มีนาคม ของทุกปี เป็นวันที่ผู้หญิงทั่วโลก ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือความเห็นทางการเมือง จะมารวมตัวกันเพื่อรำลึกถึง ความเป็นมาแห่งการต่อสู้อันยาวนานของผู้หญิง และร่วมกันผลักดัน เพื่อให้ได้มา ซึ่งความเสมอภาค ความยุติธรรม สันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน

"วันสตรีสากล" เกิดจากกรณีกรรมกรหญิงในโรงงานทอผ้า รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้พากันประท้วงให้นายจ้างเพิ่มค่าจ้าง และเรียกร้องสิทธิ ของพวกเธอ แต่สุดท้ายกลับมีผู้หญิงถึง 119 คนต้องเสียชีวิตจากเหตุการณ์นี้ ด้วยการที่มีคนลอบวางเพลิงเผาโรงงานที่พวกเธอนั่งชุมนุมกันอยู่ โดยเหตุการณ์ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1857 (พ.ศ. 2400) จากนั้นในปี ค.ศ.1907 (พ.ศ. 2450) กรรมกรหญิงในโรงงานทอผ้าที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ทนไม่ได้ต่อการเอารัด เอาเปรียบ กดขี่ ทารุณ ของนายจ้างที่ใช้งานพวกเธอเยี่ยงทาส เนื่องจากกรรมกรหญิงเหล่านี้ ต้องทำงานหนักถึงวันละ 16-17 ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุด ไม่มีประกันการใช้แรงงานใด ๆ เป็นผลให้เกิดความเจ็บป่วย ล้มตายตามมาในระยะเวลาอันรวดเร็ว แต่กลับได้รับค่าแรงเพียงน้อยนิด และ หากตั้งครรภ์ก็จะถูกไล่ออกจากงาน

จากปัญหาความไม่เป็นธรรมจึงทำให้เหล่ากรรมกรหญิงเรียกร้อง ความเป็นธรรมด้วยการนัดหยุดงานในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ.1907 พร้อมกับเรียกร้อง ให้นายจ้างลดเวลาการทำงานลงเหลือวันละ 8 ชั่วโมง อีกทั้งให้ปรับปรุง สวัสดิการทุกอย่าง และให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้การเรียกร้องครั้งนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจาก มีแรงงานหญิงหลายร้อยคนถูกจับกุม แต่ก็ทำให้สตรีทั่วโลกสนับสนุนการต่อสู้ ของกรรมกรหญิงและเป็นการจุดประกายให้ผู้หญิงทั่วโลกเริ่มตระหนักถึง สิทธิของตัวเองมากขึ้น ในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1910 (พ.ศ. 2453) ความพยายามของกรรมกร หญิงกลุ่มนี้ก็ประสบผลสำเร็จ เมื่อมีตัวแทนผู้หญิงจาก 17 ประเทศ เข้าร่วมประชุม สมัชชาสตรีสังคมนิยมครั้งที่ 2 ณ เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก โดย ในที่ประชุมได้ประกาศรับรองข้อเรียกร้องของบรรดากรรมกรหญิง ในระบบสาม 8 คือ ยอมให้ลดเวลาทำงานเหลือวันละ 8 ชั่วโมง ให้เวลาศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพของตัวเองอีก 8 ชั่วโมง และอีก 8 ชั่วโมงเป็นเวลาพักผ่อน พร้อมกันนี้ ยังได้ปรับค่าแรงของแรงงานหญิงให้เท่าเทียมกับแรงงานชาย และยังมีการคุ้มครอง สวัสดิการสตรีและแรงงานเด็กอีกด้วย ทั้งนี้ยังได้รับรองข้อเสนอของกรรมกรหญิง ด้วยการกำหนดให้วันที่ 8 มีนาคม ของทุกปีเป็นวันสตรีสากล

ในประเทศไทย ข้อมูลของ Protection International ระบุว่ามีนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนจำนวนไม่น้อยที่รวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหญิงด้วย ถูกข่มขู่ คุกคาม ถูกสังหาร ถูกบังคับ สูญหาย ถูกคุกคามทางเพศอย่างต่อเนื่องในช่วง หลายปีที่ผ่านมา อีกทั้งมีจำนวนมากที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีด้วยข้อหาต่าง ๆ ทั้งจากรัฐหรือเอกชน มีการเพิ่มขึ้นของการฟ้องคดีผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากการทำงานที่ชอบธรรมของพวกเธอในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย โดยพบว่าตั้งแต่ต้นปี 2560 ที่ผ่านมา 8 ใน 10 ของนักปกป้อง สิทธิมนุษยชนที่ถูกตั้งข้อหาว่ามีความผิดทางอาญาเป็นผู้หญิง

อีกทั้งการที่รัฐบาลปัจจุบันมีความพยายามปฏิรูปประเทศโดยการออกกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากร ที่ดิน และพลังงาน แต่ประชาชนยังขาด การมีส่วนร่วม รวมถึงสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ทำให้การทำงานของผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

การสร้างความตระหนักและการหามาตรการเร่งด่วนเพื่อคุ้มครอง ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และต้องการความร่วมมือ จากทุกฝ่าย เพื่อสร้างหลักประกันในการทำงานเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้หญิง ว่าหญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนจะไม่ถูกทำร้าย ถูกคุกคาม โดยเฉพาะ การคุกคามทางเพศ และการถูกทำให้เกลียดชัง รวมถึงศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชน ของผู้หญิงจะได้รับการเคารพและคุ้มครอง

เครือข่ายผู้หญิงกลุ่มรักษ์น้ำอูน

เครือข่ายผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ปกป้องสิทธิชุมชน และการดำรงวิถีชีวิตที่อุดมสมบูรณ์แบบเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก แบบเกษตรอินทรีย์ ปลูกข้าวพันธุ์พื้นบ้าน รักษาพื้นที่ป่าชุมชน หรือ การปลูกสมุนไพร เพื่อป้องกันผลกระทบจากโครงการสร้างโรงงาน ผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล

จากเดิมชาวบ้านโคกสะอาด ตำบลอุ่มจาน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าวพันธุ์พื้นบ้าน ทำเกษตรอินทรีย์ มีพื้นที่ ป่าชุมชน หรือปลูกสมุนไพร ต่อมามีโครงการก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้า ชีวมวลของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ในพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนบ้านโคกสะอาด ระยะทาง 2 กิโลเมตร และห่างจากที่ดินทำนาและการเกษตรเพียง 300 เมตร ในปี 2554 ชาวบ้านโคกสะอาดไม่เห็นด้วยกับโรงงานผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวล เพราะเกรงว่าจะส่งผลได้รับความเดือดร้อนเสียหายและยากแก่การแก้ไทเยียวยา ต่อชาวบ้าน ชมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบ นิเวศอันอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ เช่น การเปลี่ยนสภาพพื้นที่เกษตรธรรมชาติหรือ ปาเศรษฐกิจครอบครัวเป็นโรงงานและไร่อ้อย ก่อความเสียหายและมลพิษต่อ ลำน้ำสาธารณะที่ชาวบ้านใช้ร่วมกัน จึงรวมตัวก่อตั้งกลุ่มในนามว่า "กลุ่มรักษ์น้ำอูน" ที่ผ่านมากลุ่มรักษ์น้ำอูนได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการก่อสร้างโรงงาน ผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ยื่นเรื่องร้องเรียนไปยัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงอุตสาหกรรม จังหวัดสกลนคร องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มจาน สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ให้มีการตรวจสอบโครงการฯ ดังกล่าวที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน อีกทั้งได้ร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ให้มีการดำเนินการศึกษา ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยชุมชน ในพื้นที่นิเวศวัฒนธรรมชุมชนลุ่มน้ำอูน กรณีโครงการโรงงานน้ำตาลที่มีกำลังผลิต 12,500 - 40,000 ตันอ้อยต่อวัน และโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาด 40 - 114 เมกะวัตต์

กระบวนการต่อสู้ของกลุ่มรักษ์น้ำอูนดำเนินการโดยมี "เครือข่ายผู้หญิง" เป็นกำลังหลักสำคัญ เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากผู้ชายส่วนใหญ่ในชุมชน ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่เพื่อหารายได้ ผู้หญิงจึงมีบทบาทมากขึ้นในการที่จะ ต้องลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิชุมชนเพื่อปกป้องบ้านเกิดของตนเอง

การทำงานของเครือข่ายผู้หญิงกลุ่มรักษ์น้ำอูน ทำหน้าที่ทั้งการประสานงาน การค้นคว้าหาข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับการก่อตั้งโรงงานผลิตน้ำตาล การติดตามรายงานวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม การยื่นหนังสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพิกถอนใบอนุญาตโรงงาน และรายงาน EIA เพื่อคุ้มครอง ปกป้องระบบนิเวศ และวิถีชุมชนของชาวบ้าน ในระหว่างการต่อสู้ ผู้หญิงหลายคนถูกติดตาม คุกคามอย่างต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคง และเจ้าหน้าที่บางฝ่ายของรัฐ เช่น การโทรศัพท์มาหา การติดตามมาหาที่บ้าน หรือแม้กระทั่งการฟ้องร้องเพื่อให้ชาวบ้านเกิดความกลัว ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และไม่กล้าออกมาเคลื่อนไหวต่อไป

จากการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ตรวจสอบการดำเนินการ ของบริษัทเอกชนว่าได้บุกพื้นที่ป่าและปรับพื้นที่จนทำให้ถนนและลำห้วย สาธารณะเสียหายหรือไม่ ซึ่งทางบริษัทเห็นว่า การร้องเรียนของชาวบ้านทำให้ บริษัทเสียชื่อเสียงและถูกดูหมิ่นเกลียดชังจึงยื่นฟ้องร้องดำเนินคดีต่อสมาชิก กลุ่มรักษ์น้ำอูน จำนวน 20 คน โดยในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ต่อมา เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2560 ศาลจังหวัดสกลนครได้มีหมายนัดไต่สวน มูลฟ้องถึงชาวบ้าน 20 คน ในคดีที่บริษัทเอกชนยื่นฟ้อง นางสาวเดือนเพ็ญ สุดไชยา และพวกรวม 20 คน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มรักษ์นำอูน ชาวบ้านโคกสะอาด ตำบลอุ่มจาน อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร กล่าวหาว่า ชาวบ้านทั้ง 20 คน หมิ่นประมาท อันเนื่องมาจากการใช้สิทธิโดยสุจริตยื่นหนังสือร้องเรียนต่อ องค์การบริหารส่วนตำบล คดีนี้บริษัทได้ถอนฟ้องชาวบ้านในเวลาต่อมา

การต่อสู้ของพวกเธอยังมีชัยชนะระหว่างเส้นทาง โดยในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) ด้านอุตสาหกรรมและสาธารณูปโภค ได้มีการประชุม เพื่อพิจารณา รายงานวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) โครงการโรงงานผลิตน้ำตาล ของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งภายหลังจากการประชุม คชก. มีมติไม่เห็นชอบ รายงาน EIA และบริษัทจะต้องแก้ไขรายงานเข้ามาใหม่

เครือข่ายผู้หญิงกลุ่มรักษ์น้ำอูนได้พยายามสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการรวมกลุ่มจัดทำโรงเรียนชาวนาให้เด็ก ๆ และเยาวชน สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ จากพืชเกษตร เช่น มีการทำสบู่จากพันธุ์ข้าวท้องถิ่น หลังจากผู้หญิงดำนาเสร็จ กันแล้ว ก็รวมตัวกันแปรรูปผลิตภัณฑ์หอมดอกฮัง ยาสระผมจากมะกรูด การตั้ง โรงสีข้าวชุมชนเพื่อสามารถตั้งราคาข้าวได้เอง การสร้างรายได้ให้ชุมชนและผู้หญิง ที่เข้ามาร่วมกลุ่ม รวมทั้งการอนุรักษ์เมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นกว่า 100 สายพันธุ์ ให้อยู่กับชุมชนต่อไป โดยสินค้าที่เริ่มเป็นที่รู้จักคือ กลุ่มข้าวหอมดอกฮัง ซึ่งปลูกข้าว บนนาโคก (นาบนที่ดอนมีป่าธรรมชาติล้อมรอบ) อาศัยน้ำฝน ปลูกปีละครั้ง บำรุงตันข้าวด้วยปุ๋ยธรรมชาติ ทางกลุ่มได้ใช้การระดมทุนในแบบที่พึ่งตนเองได้ จนมี "โรงสีข้าวชุมชนบ้านโคก" ได้ฤกษ์เปิดทำการสีข้าวเมล็ดแรกให้พี่น้องในชุมชน เป็นโรงสีข้าวกล้องขนาด 5 แรงม้า พร้อมโรงเรือนขนาด 4 x 6 เมตร ใช้งบประมาณ ทั้งสิ้น 200,000 บาท ทั้งนี้ เพื่อการเพิ่มมูลค่าข้าวให้คนในชุมชนเพื่อจำหน่าย ในราคาที่สูงขึ้น อีกทั้งยังมีข้าวสำหรับการบริโภคที่มีคุณค่าโภชนาการอีกด้วย

เครือข่ายผู้หญิงได้ทำงานต่อเนื่องในการฟ้องร้องคดีเพื่อให้เกิดบรรทัดฐาน ที่เป็นการปกป้องสิทธิของชุมชน เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2561 ชาวบ้าน กลุ่มรักษ์น้ำอูน จังหวัดสกลนคร ร่วมกับทนายความจากมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW) ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองอุดรธานี ขอเพิกถอนใบอนุญาตและรายงาน EIA ของโรงงานผลิตน้ำตาลของบริษัทเอกชน เนื่องจากหากเกิดโครงการก่อสร้าง โรงงานผลิตน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหาย แก่ผู้ฟ้องคดีและชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพและ ระบบนิเวศ เช่น ป่าเศรษฐกิจครอบครัว ลำห้วยสาธารณะ จึงได้ยื่นฟ้องปลัด กระทรวงอุตสาหกรรม รองอธิบดีกรมโรงงาน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสกลนคร และคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม (คชก.) ด้านอุตสาหกรรมและสาธารณูปโภค เพื่อขอให้ศาลปกครอง อุดรธานีมีคำพิพากษาเพิกถอนใบอนุญาตและรายงาน EIA ของโรงงานผลิตน้ำตาล ดังกล่าว

เครือข่ายสตรีม้งในประเทศไทย

ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนกลุ่มชาติพันธุ์

"เครือข่ายสตรีมั่งในประเทศไทย" เกิดจากการประชุมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของผู้หญิงมั่งหลายจังหวัดจำนวนนับพันคน ซึ่งพบปัญหา เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวหลายรูปแบบที่เกิดจากวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อท้องถิ่นต่อผู้หญิง

"เครือข่ายสตรีม้งในประเทศไทย" เกิดจากการประชุมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ของผู้หญิงม้งหลายจังหวัดจำนวนนับพันคน ซึ่งพบปัญหาเกี่ยวกับ ความรุนแรงในครอบครัวหลายรูปแบบที่เกิดจากวัฒนธรรม ประเพณีและ ความเชื่อท้องถิ่นต่อผู้หญิง เช่น การให้ความสำคัญลูกชายมากกว่าลูกสาว การเลือกปฏิบัติทั้งด้านร่างกายและจิตวิญญาณต่อผู้หญิงที่หย่าร้าง ผู้หญิงหม้าย แม่เลี้ยงเดี่ยว รวมถึงเด็กที่เกิดจากแม่เลี้ยงเดี่ยว ทั้งนี้ ปัญหาหลักอย่างหนึ่ง ที่ผู้หญิงม้งต้องเผชิญ คือ ระบบจารีตประเพณีตามความเชื่อที่ว่า "ผู้หญิง ต้องอาศัยผู้ชายเท่านั้น" เมื่อลูกสาวแต่งงานแล้วให้ย้ายออกจากผีเรือนและแซ่ (ตระกูล) ของพ่อไปเป็นสมาชิกของผีเรือนและแซ่ของสามีแทน เมื่อใดก็ตาม ที่เกิดปัญหาครอบครัว เช่น การหย่าร้าง ผู้หญิงต้องเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้หญิง จะถูกปฏิเสธจากแซ่ของสามี และไม่สามารถกลับมาเป็นสมาชิกในผีเรือนและแซ่เดิม ได้อีก ส่งผลให้ผู้หญิงและเด็กจำนวนหนึ่งประสบปัญหาเป็นคนไร้ผีเรือนและแซ่ตระกูล ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้พบความยากลำบากในการดำเนินชีวิต รวมถึงผลกระทบ ทางด้านจิตใจ นอกจากนั้นหากครอบครัวไหนที่ไม่มีลูกชาย ลูกสาวที่แต่งงานแล้ว ก็ไม่สามารถดูแลพ่อแม่ได้เต็มที่

เครือข่ายสตรีม้งในประเทศไทย ได้ทบทวนบทเรียนการทำงานสิบปี ที่ผ่านมา ทำการศึกษาวิจัยด้วยตัวเองและได้รับการสนับสนุนจากแผนงาน สุขภาวะผู้หญิงและความเป็นธรรมทางเพศ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งได้ข้อค้นพบสิ่งสำคัญที่เป็นกุญแจไขปริศนา ทางความเชื่อธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวด้วยการทำ "พิธีกรรมผู่ (phum)" หรือ โครงการรับลูกสาวกลับบ้าน โดยเครือข่ายๆ ทำงานร่วมกับผู้อาวุโสชายที่เป็น ผู้นำทางพิธีกรรม ผู้รู้ประเพณีปฏิบัติ ผู้นำท้องถิ่นที่เข้าใจปัญหา รวมถึงผู้เป็นพ่อ ที่มีลูกสาวประสบปัญหา และกลุ่มผู้หญิงที่ประสบปัญหาโดยตรง เพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ และความเชื่อทางประเพณีเพื่อให้เกิดความเสมอภาค ทางเพศต่อผู้หญิงม้ง โดยการต่อสู้ของผู้หญิงม้ง เป็นการต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักสันติวิธี

ในปี 2557 - 2558 มีรายงานคณะนักวิจัยซึ่งได้ทำการศึกษาปัญหา ชุมชนชาวม้งในพื้นที่ต่าง ๆ มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางโดยทั่วไป ถึงสภาพสังคมที่สังคมชายเป็นใหญ่สุดขั้ว การที่ผู้หญิงลุกขึ้นมาพูดปัญหา ของตัวเองไม่ใช่เรื่องง่าย ด่านแรกตัวโครงการถูกผู้นำตักเตือนไม่ให้นำ "ความ ควายเข้า" ไม่ให้นำ "ความวัวออก"

ต่อมาในปี 2559 - 2561 มีครอบครัวที่นำพิธีกรรมผู้ไปใช้จำนวนมาก (ปัจจุบันผู้หญิงมากกว่า 50 ครอบครัวที่เข้าร่วมพิธีนี้) และมีหนึ่งตระกูลแช่ ที่ประกาศใช้พิธีกรรมผู่อย่างเป็นทางการ มีสองตระกูลแช่ประกาศใช้ในกลุ่มย่อย ของตนเอง และเดือนกันยายน พ.ศ. 2560 เครือข่ายสตรีมังฯ ได้ร่วมกับองค์กร ชาวมัง เช่น สมาคมมัง เครือข่ายตระกูลมัง (เครือข่าย 18 แช่) ชมรมมังต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีชาวมังเป็นผู้นำ ได้ร่วมกันผลักดันให้นำ "พิธีกรรมผู้" ไปใช้กับชุมชนชาวมังอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้นำมังกลุ่มต่าง ๆ ได้ร่วมลงลายมือชื่อ บันทึกความเข้าใจ (MOU) ร่วมกันเพื่อเป็นหลักฐาน

้เครือข่ายปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครือข่ายปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการทำงาน ร่วมกับ เครือข่ายผู้หญิงยุติความรุนแรงแสวงสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเครือข่ายผู้หญิงที่ทำงานด้านความรุนแรงในครอบครัวในจังหวัดชายแดน ภาคใต้อย่างต่อเนื่องยาวนาน การทำงานร่วมกันของผู้หญิงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ของผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมาก

เครือข่ายปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อเกิดจาก ความตระหนักร่วมกันของบุคคล และหลายกลุ่มองค์กรทั้งในและนอกจังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่เห็นประเด็นปัญหาความรุนแรงอันซับซ้อนหลากมิติภายใต้ บริบทของความรุนแรงของสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจนปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 15 ปี โดยกลุ่มองค์กร และบุคคลที่ร่วมงานยุติความรุนแรงในเครือข่าย ปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาจากหลากหลายความสัมพันธ์ เช่น ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในสถานการณ์ความไม่สงบ ผู้ให้ความสำคัญ กับการปกป้องสิทธิของผู้หญิง นักวิชาการด้านสิทธิผู้หญิงและสันติภาพ และผู้ที่ เคยเป็นเหยื่อของความรุนแรงกระทั่งกลายเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลงทางสังคม (agent of change) โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันดำเนินงาน และแสวงหาทางออก รวมทั้งป้องกันการใช้ความรุนแรงซ้ำซ้อนในกลุ่มผู้หญิงและเด็กอันเป็นกลุ่มเปราะบาง ในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวเชิงโครงสร้างวัฒนธรรม และความหลากหลายของผู้คน

เนื่องจากบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสาย มลายูและนับถือศาสนาอิสลาม มีการใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลาม ในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. 2489 ซึ่งมีบทบัญญัติ ให้ศาลชั้นต้นสามารถใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกในการพิจารณา คดีแพ่งเกี่ยวกับคดีครอบครัวและมรดก โดยไม่จำเป็นต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ โดยให้มีดะโต๊ะยุติธรรมปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีครอบครัวและมรดก และเปิดโอกาสให้ศาล สามารถตีความหลักการของกฎหมายอิสลามที่เกี่ยวข้อง และนำมาบังคับใช้ กับคดีครอบครัวมรดกโดยให้การตัดสินในชั้นนี้เป็นที่สิ้นสุด (มาตรา 4) ซึ่งหาก ดะโต๊ะยุติธรรมวินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลามผิดพลาดไป คู่ความไม่สามารถอุทธรณ์ ฎีกา อันอาจทำให้เกิดความเสียหายได้

¹ เพียงพร วิเศษสินธุ์, "กฎหมายอิสลามกับการจัดการมรดก : ศึกษาเฉพาะกรณีศาลจังหวัดสตูล", รายงานการอบรม หลักสูตร "ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น" รุ่นที่ 10 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ.2555 หน้า 33.

นอกจากนั้นพบว่า ในการเข้าถึงความยุติธรรมของหญิงมลายูมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนน้อยมากที่คดีความรุนแรงด้วยเหตุแห่งเพศ ถูกน้ำขึ้นสู่การพิจารณาของศาล อีกทั้งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับใช้ กฎหมายอิสลามา มาตรา 3 กำหนดให้ใช้กฎหมายอิสลามวินิจฉัยคดีแพ่ง เกี่ยวด้วยเรื่องครอบครัวและมรดกของอิสลามในเฉพาะคดีที่ขึ้นสู่ศาลเท่านั้น จึงอาจทำให้กฎหมายอิสลามใช้ได้ในศาลเท่านั้น เป็นการใช้เฉพาะการตัดสินคดี ในศาล แต่ไม่ผูกพันถึงการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นนอกศาล คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ที่ดินา อาจไม่ยอมรับกฎหมายอิสลามในเรื่องการสมรส การสิ้นสุดการสมรส และการแบ่งมรดก เป็นผลให้ผู้หญิงมุสลิมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงความยุติธรรม และต้องเผชิญกับปัญหา นานาประการ โดยที่ไม่มีมาตรการและแนวทางในการคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยา แก่ผู้หญิงที่เผชิญความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากระบบยุติธรรมในศาล ยังมีกลไกในระดับผู้น้ำศาสนาและผู้นำชุมชน ซึ่งมักเป็นผู้ชายจึงอาจไม่เข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้หญิงต้องเผชิญอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงต่อผู้หญิงอันเนื่องมาจากฐานคิดเรื่องเพศสภาพ อีกทั้งการที่ผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับ หลักศาสนาเพียงพอที่จะเรียกร้องความยุติธรรมให้ตนเอง จึงทำให้เป็นอุปสรรค สำคัญในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิง

เครือข่ายปกป้องสิทธิผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการทำงาน ร่วมกับ เครือข่ายผู้หญิงยุติความรุนแรงแสวงสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเครือข่ายผู้หญิงที่ทำงานด้านความรุนแรงในครอบครัวในจังหวัด ชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องยาวนาน การทำงานร่วมกันของผู้หญิงทำให้ เกิดความเปลี่ยนแปลงของผู้หญิงมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมาก เช่น เมื่อเดือนกรกฎาคม 2560 ที่ผ่านมา เครือข่ายได้ส่งรายงานคู่ขนาน ตามอนุสัญญา CEDAW และมีผู้แทนเข้าร่วมการรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของผู้หญิง มลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยต่อคณะกรรมการ CEDAW ที่นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

นอกจากนั้น สิ่งที่เครือข่ายฯ ให้ความสำคัญมากคือ การยุติความรุนแรง ในครอบครัว (domestic violence) กับความรุนแรงอันเนื่องมาจากเพศสภาพ (gender-based violence) โดยเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์ความรุนแรงในชีวิตประจำวันที่มาจากสมาชิกในครอบครัว และผู้ใกล้ชิดซึ่งสัมพันธ์กับมิติการตีความศาสนาและความเชื่อเชิงจารีต รวมทั้ง เหตุการณ์ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนเชิงความคิดและโครงสร้างระบบระเบียบ ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อาทิล่าสุด กรณีการแต่งงานระหว่างชายชาวมาเลเซีย อายุ 41 ปีกับเด็กหญิงอายุ 11 ปีในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่เครือข่ายร่วมรณรงค์ เพื่อให้ยุติการแต่งงานเด็ก จนส่งผลให้เกิดการพิจารณาทบทวนเกณฑ์อายุขั้นต่ำ ในการสมรสในพื้นที่ที่ใช้กฎหมายอิสลาม ครอบครัว และมรดกมาปรับเปลี่ยน ให้สอดคล้องกับกฎหมายไทย หลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อชีวิต ของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง

มูลนิธิผู้หญิง

ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน : การทำงานด้านสิทธิและการเข้าถึง ความยุติธรรมของผู้หญิงพม่ามุสลิม

จุดเริ่มต้นการทำงาน

ในปี 2522 มูลนิธิผู้หญิงได้ทำงานด้านการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิงย้ายถิ่น และแสวงหาที่พักพิง โดยการประสานงานกับสำนักงานตรวจคน เข้าเมืองทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และต่อมาได้ขยายโครงการไปยังพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พื้นที่ที่มีผู้หญิงมุสลิมย้ายถิ่นจำนวนมาก โดย การเปิดบ้านพักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หญิงและเด็กพม่าที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ผู้หญิงและเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิได้รับความคุ้มครอง ช่วยเหลือในการดำเนินคดี รวมถึงได้รับการฟื้นฟูจิตใจเพื่อให้ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม

มูลนิธิผู้หญิง ได้รับการร้องเรียนกรณีความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กพม่ามุสลิม ในพื้นที่อำเภอแม่สอดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บริการของรัฐในการคุ้มครองผู้หญิง และเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงยังไม่ครอบคลุมผู้หญิงและเด็กที่ไม่มีสถานะทางกฎหมาย มูลนิธิฯ จึงได้ริเริ่มโครงการทำงานในประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ในชุมชนพม่ามุสลิม โดยการจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมาย จัดที่พักพิงชั่วคราวที่มีอาหารฮาลาล ตลอดจนทำงานกับแกนนำ ผู้หญิงและเด็กหญิงพม่ามุสลิมในชุมชนเพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนัก เรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิง นอกจากนั้นยังได้สร้างความร่วมมือกับผู้นำชุมชน และผู้นำศาสนา เพื่อเป็นแนวร่วมในการช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กชาวพม่ามุสลิม ที่ถูกกระทำรุนแรงให้เข้าถึงการคุ้มครองตามกฎหมายและตามหลักศาสนาอิสลาม เนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่ผู้หญิงมุสลิมต้องเผชิญมานาน และมีความซับซ้อนด้วยเหตุแห่งวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ทางศาสนา จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้หญิง

ข้อท้าทาย

มูลนิธิผู้หญิงประสบกับข้อท้าทายในการช่วยเหลือผู้หญิงและเด็ก ชาวพม่ามุสลิมผู้ประสบความรุนแรงทั้งความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรง ทางเพศ ซึ่งหน่วยงานรัฐและสถาบันศาสนายังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการช่วยเหลือ คุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย จนทำให้เกิดข้อสังสัยว่า การบังคับใช้กฎหมาย บางกรณีสามารถกระทำได้หรือไม่ เช่น การใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราว ห้ามสามีที่ใช้ความรุนแรงเข้าใกล้ภรรยาและลูก การบังคับให้สามีส่งเสียเลี้ยงดูบุตร หรือกรณีภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายต้องการหย่าขาดจากสามี และการดำเนินคดี กรณีละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัว

ที่ผ่านมาผู้หญิงพม่ามุสลิมตลอดจนสมาชิกของชุมชนในพื้นที่ไม่ทราบ ว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดตามกฎหมาย นอกจากนั้นยังมีการนำ หลักอิสลามที่ขาดความยืดหยุ่นมาใช้ตัดสินข้อพิพาทหรือแก้ไขปัญหาความรุนแรง ในครอบครัวอย่างไม่เป็นทางการแทนที่หลักกฎหมาย ในขณะที่การเข้าถึงบริการ และความช่วยเหลือตามกฎหมายมีเงื่อนไขว่าผู้เสียหายต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ เป็นคดีอาญาเสียก่อน จึงส่งผลให้ผู้หญิงมุสลิมที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน และ ได้รับความรุนแรงในครอบครัวไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้

ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิผู้หญิงต้องเผชิญกับความยากลำบาก อย่างมาก ทั้งการถูกข่มขู่คุกคามจากคนในครอบครัวผู้เสียหาย หรือความยากลำบาก ในการหาพยาน รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนมีทัศนคติว่าความรุนแรงในครอบครัว เป็นเรื่องภายในครอบครัว หรือเป็นเรื่องทางศาสนา จึงไม่ลงไประงับเหตุ ไม่จับกุมตามหมายจับ ไม่มีการบังคับตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพของศาล ทำให้มูลนิธิๆ ต้องพยายามหาแนวทางในการดูแลความปลอดภัยของผู้หญิง

ความก้าวหน้า

มูลนิธิผู้หญิงได้จัดตั้งคณะทำงานคุ้มครองผู้หญิงและเด็กในชุมชนมุสลิม ร่วมกับคณะกรรมการอิสลามจังหวัดตาก เพื่อเป็นที่ปรึกษาและดำเนินการ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงมุสลิมในชุมชนมุสลิมที่ประสบปัญหาความรุนแรง ในครอบครัวโดยใช้มาตรการตามหลักอิสลาม และจัดประชุมคณะทำงานๆ เป็นประจำเพื่อติดตามและวางแผนการช่วยเหลือรายกรณีร่วมกัน ทำให้ เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองในการช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหามากขึ้น มีการหารือเกี่ยวกับการตีความหลักศาสนาอิสลามที่คลุมเครือให้ชัดเจนมากขึ้น ในบรรยากาศที่เป็นมิตร ตลอดระยะเวลา 1 ปี มีกรณีความรุนแรงในครอบครัว ที่นำเข้าปรึกษาหารือที่ประชุมของคณะทำงานๆ จำนวนทั้งสิ้น 18 กรณี ผู้หญิง ในชุมชนจำนวน 585 คน มีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่ไม่เคย ได้พูดกับใครมาก่อน เช่น เรื่องสิทธิของผู้หญิง เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว หรือเรื่องหลักอิสลามเชิงบวกในการคุ้มครองผู้หญิง โดยคณะทำงานๆ ได้นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการพูดคุยของผู้หญิงมาจัดทำ เป็นแนวปฏิบัติในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้หญิงในชุมชน

การทำงานของมูลนิธิผู้หญิง ร่วมกับคณะทำงานคุ้มครองผู้หญิงและ เด็กในชุมชนอิสลาม จึงเป็นความพยายามขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อริเริ่มสร้างพื้นที่การทำงานเสริมสร้างศักยภาพผู้หญิงและการมีส่วนร่วม จากผู้หญิงเอง ซึ่งจะนำไปสู่การให้ความคุ้มครองแก่ผู้หญิงที่ทำหน้าที่เพื่อปกป้อง สิทธิมนุษยชนของผู้หญิงต่อไป

สุธาสินี แก้วเหล็กไหล

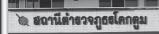
ง ผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN)

หลายครั้งที่ต้องเผชิญการถูกคุกคามจากงานที่ทำ ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเอกชน ทั้ง การคุกคามด้วยวาจา เช่น การขู่ทำร้าย การถูกติดตามระหว่างทางที่กำลังกลับที่พักใน ช่วงเวลากลางคืน จนทำให้เธอต้องเปลี่ยนเวลาในการกลับบ้าน รวมถึงการฟ้องร้อง ดำเนินคดีเพื่อให้เธอยุติการเรียกร้องเพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของแรงงาน

สุธาสินี แก้วเหล็กไหล อดีตแรงงานหญิงในโรงงานย่านรังสิตและ เป็นหนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้งสหภาพแรงงานขึ้นในโรงงาน เริ่มต้นเธอเป็นเพียงสมาชิก ของสหภาพแรงงาน ต่อมาประธานสหภาพแรงงานได้ถูกเลิกจ้าง จึงมีการเลือก กรรมการสหภาพคนใหม่ ซึ่งเธอได้รับเลือกให้เป็นประธานสหภาพแรงงาน กระทั่ง ช่วงประมาณปี 2542 นายจ้างเลื่อนการจ่ายค่าจ้างหลายครั้ง จึงทำให้เธอและ ผู้นำแรงงานหญิงลุกขึ้นมาเรียกร้อง โดยการหยุดงานเป็นเวลากว่า 2 ชั่วโมง ต่อมา มีการเจรจากับนายจ้าง และนายจ้างยอมจ่ายค่าจ้างให้ในวันดังกล่าว ซึ่งผล ของการเรียกร้องทำให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างตรงตามระยะเวลา แต่นายจ้างกลับใช้ เหตุนี้เป็นเหตุเลิกจ้างเธอและผู้นำแรงงานหญิงที่ลุกขึ้นมาเรียกร้อง โดยฟ้อง ต่อศาลแรงงานเพื่อขอเลิกจ้าง เธอและผู้นำแรงงานหญิงต่อสู้มาโดยตลอด กระทั่งศาลฎีกามีคำพิพากษาว่านายจ้างกระทำความผิด จึงเป็นเหตุให้ลูกจ้าง ต้องลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิของตนเอง และศาลได้มีคำสั่งให้บริษัทรับเธอและผู้นำ แรงงานหญิงกลับเข้าทำงานอีกครั้ง ต่อมาโรงงานประกาศล้มละลาย หลังจาก ที่โรงงานปิดกิจการ เธอได้เข้าทำงานด้านสิทธิแรงงานกับโครงการรณรงค์ เพื่อแรงงานไทยและคณะกรรมการสมานฉันท์แรงงานไทย โดยเป็นผู้ประสานงาน ด้านการจัดตั้งสหภาพแรงงานและเจ้าหน้าที่ภาคสนามตั้งแต่ปี 2545 - 2558

สุธาสินีพยายามเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นผู้หญิง แรงงาน หรือผู้นำกลุ่มศาสนา ให้สามารถเชื่อมร้อยเข้าด้วยกัน เพื่อส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ขึ้นในสังคม ในช่วงที่เธอยังเป็นประธานสหภาพแรงงาน เธอและแรงงานหญิง ร่วมกันเรียกร้องให้วันสตรีสากลหรือวันที่ 8 มีนาคมของทุกปี เป็นวันหยุดของโรงงาน นายจ้างก็อนุมัติและสนับสนุน เพราะในวันดังกล่าวแรงงานหญิงจะขอลาหยุด เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและออกแถลงการณ์ร่วมกัน ซึ่งเป็นสหภาพแรงงานแรก ในประเทศไทยที่แรงงานหญิงออกมาเรียกร้อง จึงส่งผลให้ ต่อมามีโรงงานอีกโรงงานหนึ่ง ส่งแรงงานหญิงออกมาเรียกร้องให้วันที่ 8 มีนาคมของทุกปี เป็นวันหยุดของโรงงาน ท้ายที่สุดโรงงานยอมประกาศให้วันสตรีสากลเป็นวันหยุดของโรงงานทุกปี

ปัจจุบันสุธาสินีทำงานเป็นผู้ประสานงานของเครือข่ายเพื่อสิทธิ แรงงานข้ามชาติ หรือ (MWRN) เธอทำงานกับพี่น้องแรงงานเพื่อให้เกิดการจัดตั้ง สหภาพแรงงานขึ้นในโรงงาน หาเครื่องมือหรือคู่มือด้านกฎหมาย สิทธิแรงงาน สิทธิมนุษยชน ให้พี่น้องแรงงานสามารถเข้าถึงและให้การอบรมความรู้โดย ผ่านการทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติ มีการแปลเอกสารตามภาษาของแรงงาน แต่ละประเทศ หรือแรงงานเองสามารถที่จะบอกความต้องการที่จะให้อบรมได้ เพราะเมื่อแรงงานมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถที่จะถ่ายทอดให้เพื่อนแรงงาน เกิดความมั่นใจสามารถเจรจาต่อรองกับนายจ้าง เธอและเครือข่ายเพื่อสิทธิ แรงงานข้ามชาติยังทำงานร่วมกับสำนักงานสวัสดิการและค้มครองแรงงาน จังหวัดลพบุรี เพื่อพูดคุยประเด็นปัญหา ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่น กรณีแรงงานฟาร์มไก่แห่งหนึ่งในจังหวัดลพบุรี ที่อาจจะถูกละเมิดสิทธิ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม สำนักงานสวัสดิการฯ จึงดำเนินการตรวจสอบ ฟาร์มไก่แห่งนั้น จนกระทั่งศาลฎีกายืนตามคำสั่งของสำนักงานสวัสดิการและ คุ้มครองแรงงานจังหวัดลพบุรี สั่งให้ฟาร์มไก่ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่แรงงาน จำนวน 14 คน กรณีไม่จ่ายค่าจ้าง และส่งผลให้เพื่อนแรงงานได้ค่าจ้างขั้นต่ำ ค่าทำงานล่วงเวลาส่งผลให้เกิดการตรวจสอบการทำงานของแรงงานในฟาร์มไก่ ทั่วประเทศไทย และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กสร.) ได้มีแนวปฏิบัติ การใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices : GLP) ไปใช้ในการบริหารจัดการ แรงงาน เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตลูกจ้างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้า โดยส่งเสริมสถานประกอบกิจการกลุ่มอุตสาหกรรมสัตว์ปีก ในการประชุม เรื่องธุรกิจและสิทธิมนุษยชน เธอมีข้อเสนอให้แรงงานเกิดการรวมตัวเนื่องจาก การรวมตัวเป็นหลักสิทธิมนุษยชนที่สามารถกระทำได้ เพื่อที่จะลดการขัดแย้ง และความวุ่นวายขึ้นในสังคม และต้องการให้ประเทศไทยให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคม และฉาเ้าที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง

ผลที่ได้รับจากการทำงานอบรมเรื่องสิทธิแรงงาน แรงงานสามารถ ที่จะมีการเจรจาต่อรองกับนายจ้างให้เกิดสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างแรงงานไทย และแรงงานข้ามชาติ เช่น บริษัทแห่งหนึ่งมีการจัดงานปีใหม่ขึ้น โดยให้เฉพาะ แรงงานไทยเข้าร่วม ซึ่งแรงงานข้ามชาติเห็นว่าเขาก็มีสิทธิที่จะได้เข้าในฐานะ ที่เป็นพนักงานคนหนึ่งของบริษัท จึงมีการเจรจากับนายจ้าง ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวได้ และเธอพยายามหาช่องทางให้แรงงานข้ามชาติ สามารถที่จะตั้งสหภาพแรงงานขึ้นได้ ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เป็นจุดเริ่มต้น ตามมาตรา 96 "ในสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไปให้นายจ้างจัดให้มีคณะกรรมการสวัสดิการในสถาน ประกอบกิจการ..." โดยให้แรงงานข้ามชาติสามารถที่จะได้รับเลือกให้เป็น คณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบการได้ ซึ่งปัจจุบันก็มีโรงงานเพียง ไม่กี่แห่งเริ่มให้แรงงานข้ามชาติได้เป็นคณะกรรมการดังกล่าว หากประเทศไทย ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 และ ฉบับที่ 98 จะส่งผลให้แรงงานข้ามชาติสามารถที่จะตั้งสหภาพแรงงานขึ้นได้

หลายครั้งที่สุธาสินีต้องเผชิญการถูกคุกคามจากงานที่ทำทั้งเจ้าหน้าที่ ของรัฐหรือเอกชน ทั้งการคุกคามด้วยวาจา เช่น การขู่ทำร้าย การถูกติดตาม ระหว่างทางที่กำลังกลับที่พักในช่วงเวลากลางคืน จนทำให้เธอต้องเปลี่ยนเวลา ในการกลับบ้าน รวมถึงการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อให้เธอยุติการเรียกร้อง เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของแรงงาน

พะเยาว์ อัคฮาด

จากผู้หญิงที่ทำอาชีพค้าขายที่ไม่เคยสนใจการเมือง หลังจากเหตุการณ์การสูญเสีย ครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นให้พะเยาว์สนใจสถานการณ์บ้านเมือง การเมือง ค้นคว้าหาข้อมูล และเดินหน้าเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้กับลูกสาว ทั้งการยื่นหนังสือต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนายกรัฐมนตรี สำนักงานอัยการสูงสุด รวมถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยไม่ได้เรียกร้องความยุติธรรมให้กับนางสาวกมนเกดคนเดียว แต่ได้ทำงานกับครอบครัวอื่น ๆ ที่สูญเสียอีกด้วย

แม่ผู้ต่อสู้เพื่อความยุติธรรม หลังจากกมนเกด อัคฮาค พยาบาลอาสา เป็นหนึ่งในหกที่ถูกยิงเสียชีวิตในวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 จากเหตุการณ์การสลายการชุมนุม ทำให้พะเยาว์ อัคฮาด ผู้เป็นแม่ ซึ่งมีอาชีพค้าขาย มีความเศร้าโศกเสียใจอย่างมาก กมนเกดเป็นลูกสาวคนเดียว ของครอบครัว เป็นคนที่มีจิตอาสาและรักงานพยาบาลอย่างมาก ชอบช่วยเหลือ ผู้อื่น หลังลูกสาวเสียชีวิตพะเยาว์มุ่งมั่นและทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ความยุติธรรม โดยร่วมกับครอบครัวผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์เดียวกัน

จากผู้หญิงที่ทำอาชีพค้าขายที่ไม่เคยสนใจการเมือง หลังจากเหตุการณ์ การสูญเสียครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นให้พะเยาว์สนใจสถานการณ์บ้านเมือง การเมือง ค้นคว้าหาข้อมูล และเดินหน้าเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้กับลูกสาว ทั้งการยื่น หนังสือต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนายกรัฐมนตรี สำนักงานอัยการสูงสุด รวมถึงกรมสอบสวนคดีพิเศษ โดยพะเยาว์และครอบครัวอัคฮาดไม่ได้เรียกร้อง ความยุติธรรมให้กับกมนเกดคนเดียว แต่ได้ทำงานกับครอบครัวอื่น ๆ ที่สูญเสีย อีกด้วย

แม้จะผ่านไปแล้วกว่า 8 ปี แต่เธอยังเห็นว่าผู้กระทำความผิด ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการสั่งสลายการชุมนุมจนทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากยังไม่ได้รับผิด และยังไม่มีท่าทีที่จะแสดงความรับผิดชอบ หรือแม้แต่กล่าวคำขอโทษ

คดีการเสียชีวิตของประชาชน 6 คน พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีอาญากรุงเทพใต้ 4 ยื่นคำร้องให้ศาลไต่สวนชันสูตรพลิกศพตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 กรณีผู้เสียชีวิต 6 ศพที่วัดปทุมวนาราม ราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ตามคดี หมายเลขดำที่ ช.5/2555 คดีหมายเลขแดงที่ ช.5/2556 โดยคดีนี้ศาลอาญา กรุงเทพใต้ทำการไต่สวน โดยเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2556 คำพิพากษาศาล อาญากรุงเทพใต้มีความเห็นว่าผู้เสียชีวิตทั้ง 6 คน เสียชีวิตเนื่องมาจากถูกยิง ด้วยกระสุนปืนขนาด .223 หรือ 5.56 มิลลิเมตร ซึ่งวิถีกระสุนปืนยิงมาจาก เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยอยู่บนรางรถไฟฟ้าบีทีเอส หน้าวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร และบริเวณถนนพระรามที่ 1 ซึ่งเข้าควบคุมพื้นที่

บริเวณแยกราชประสงค์ ตามคำสั่งของศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.)

พะเยาว์มีความหวังว่าคดีนี้พนักงานอัยการจะส่งฟ้องศาลเพื่อนำคนผิดมา ลงโทษและคืนความเป็นธรรมให้กมนเกด แต่เธอก็ผิดหวังที่อีกไม่นานรัฐบาล ภายใต้การนำของยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นมีแนวคิดจะออก พระราชบัญญัตินิรโทษกรรม พะเยาว์และครอบครัวของญาติผู้เสียชีวิต ต่างแสดงความไม่เห็นด้วยและคัดค้านการออกพระราชบัญญัติฉบับนี้ร่วมกับ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป

ในทุกปี ๆ ครอบครัวอัคฮาดและครอบครัวของผู้เสียชีวิตจะมี การจัดกิจกรรมรำลึก เป็นการทำบุญและการจัดกิจกรรมเชิงสัญลักษณ์ แม้จะ เป็นเพียงการจัดงานทำบุญยังมีความยากลำบากทั้งการขอใช้สถานที่วัดต้องใช้ ระยะเวลานานเป็นสัปดาห์ในการขออนุญาตใช้สถานที่ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ทหารทั้งในและนอกเครื่องแบบไปหาที่บ้าน และเมื่อมีการจัดงานรำลึก เจ้าหน้าที่จะมาอยู่ภายในงานจำนวนมากและบันทึกภาพกิจกรรม กระทั่งเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2561 พะเยาว์ได้เข้าร่วมกิจกรรม "ละครใบ้" โดย เธอสวมชุดอาสาสมัครพยาบาลที่กมนเกดสวมใส่ก่อนเสียชีวิต ซึ่งมีรูปภาพของ เหตุการณ์สลายการชุมนุมเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 พร้อมภาพผู้นำรัฐบาล และกองทัพในขณะนั้น เธอและผู้แสดงละครใบ้ถูกควบคุมตัวไปยังสถานีตำรวจ นครบาลสำราญราษฎร์ พร้อมแจ้งข้อกล่าวหา กรณีเป็น ผู้จัดการชุมนุม โดยไม่แจ้งการชุมนุมก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง ตามมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ซึ่งเธอให้การปฏิเสธ ตลอดข้อกล่าวหา และศาลแขวงดุสิตนัดพร้อมสอบคำให้การ ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

พะเยาว์เคยได้รับเชิญเป็นอนุกรรมการ ในคณะกรรมการปรองดอง โดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่ถูกตั้งขึ้นมาหลังการรัฐประหารสิ่งแรก ที่พะเยาว์เสนอคือ ให้บรรดาผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายลองเข้าไปในเรือนจำเพื่อ คุยกับผู้ต้องหาคดีการเมืองทุกสี ถ้าคิดว่าประชาชนเป็นเหยื่อทางการเมือง ก็ควรไปรับฟังเขากับตัวเองจะดีที่สุด พะเยาว์บอกว่ากรรมการปรองดอง ทั้งหมดเห็นด้วยว่าประชาชนที่มีคดีทางการเมืองควรหลุดจากคดี และได้รับ การเยียวยาอย่างเหมาะสม ส่วนพวกแกนนำเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการและผู้สั่งการก็ต้อง แขวนไว้เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จะถูกจะผิดต้องดำเนินคดีไป

8 ปีที่ผ่านมาจากแม่ค้าขายของ ชีวิตของเธอเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ในระหว่างการเรียกร้องความยุติธรรม พะเยาว์มีโอกาสได้นำเสนอความเห็น ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่อำนวยความยุติธรรม เธอยังได้รับเชิญเข้าศึกษาในหลักสูตร ประกาศนียบัตรชั้นสูงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข (สสสส.) รุ่นที่ 6 หรือ "4ส6" สถาบันพระปกเกล้า เพื่อนำเสนอแนวทางในการสร้างสังคมสันติสุขและเป็นธรรม ต่อทุกฝ่าย

ถ้า 8 ปีที่ผ่านมาของพะเยาว์ คือ การก้าวไปข้างหน้าเพื่อเรียกหา ความยุติธรรมให้ลูกสาวของเธอในทุก ๆ วัน เธอก็คงจะเดินมาถึง 2,920 ก้าวแล้ว ไม่มีใครบอกได้ว่าเธอต้องเดินอีกกี่ก้าว เพื่อให้กมนเกดเป็นศพสุดท้ายของ ความขัดแย้งทางการเมืองไทย

คณะทำงานเพื่อคัดเลือกบุคคล
กลุ่มบุคคล ที่สมควรได้รับการเชิดชูเกียรติ
สร้างขวัญกำลังใจในการเสียสละ อุทิศตนในการต่อสู้
เพื่อสิทธิมนุษยชนแก่ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
อังคณา นีละไพจิตร
นัยนา สุภาพึ่ง
สุพัตรา ภู่ธนานุสรณ์
สาวอุษา เลิดศรีสันทัด
อัฐชัย ดุลยพัชร์
สุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง
ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ฝ่ายเลขานุการ

ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน 5 กิติพร บุญอ่ำ แพรไพลิน บุปผา อัญชริกา กิ่งมลิ มาศวดี บูรณะพิมพ์

ทีมโปรดักชั่น

ปรานม สมวงค์ สุธีรา เปงอิน กาญจนา ดีอุต เพทาย กันนิยม

Honouring Women Human Rights Defenders

By National Human Rights Commission of thailand

International Women's Day 2019

Preface

As the National Human Rights Commissioner who is responsible for civil rights, political rights and gender equality, I am happy and proud to have the opportunity to work, learn and share the experiences and difficulties of women human rights defenders throughout Thailand.

All of these women are humble, ordinary people who may be unknown to the public, but they have all made valuable contributions to Thai society. They are an important driving force for the protection mechanism and the protection of human rights for all of Thailand. Protecting human rights is a challenge in the midst of current economic and social development trends. Large projects, both public and private, affect the way of life of the community. In addition, some projects also affect the environment and resource usage. Human rights defenders benefit communities because they help balance sustainable development with the protection of human rights for everyone.

Many years ago, there were many human rights defenders in Thailand. Since then, both women and men have been killed, assaulted, threatened, abused and sexually harassed. Most states cannot bring the perpetrators to justice and often use gender-based violence to humiliate and devalue women human rights defenders. This pattern of threats and intimidation have changed.

Based on the complaints that the National Human Rights Commission has received, human rights defenders, mostly women, often face legal threats. Prosecution has had a huge impact on the way of life of women human rights defenders. As a mother, a wife, a child who is an important force of the family. Litigation to counter the work of human rights defenders, or strategic lawsuits against public participation, threaten the freedom of expression of W/HRDs who protect public interests. These tactics aim to instill fear in defenders and society.

Many women and human rights defenders have been prosecuted as part of judicial harassment campaigns, facing both civil and criminal charges. Even though most of these judgments result in acquittals, the quest for justice takes many years and has a huge impact on individuals and families, both economically and socially. If more lawsuits like this continue, the result will be the loss of important values of democracy, namely the value of protection and auditing for transparency for public interest.

On the occasion of International Women's Day, on behalf of the National Human Rights Commission and as a WHRD, I recognize the importance of women human rights defenders, and I recognize the need to acknowledge them and their work. We should honor WHRDs as they play an important role in fighting to protect human rights in situations where the rights and liberty of people have been restricted, as they are today.

Whether they are protecting rights in the judicial process, fighting against impunity for rights violations, protecting democratic freedoms and the rights of communities and migrant workers, or fighting for freedom of expression, equality and the reduction of gender biases, their courageous stories are models and inspirations for future generations to learn and remember.

With friendship,

Angkana Neelapaijit National Human Rights Commissioner March 7, 2019

Program for Seminar on International Women's Day 2019 Announcement of Honoree for Women Human Rights Defenders Thursday 7th, March 2019

At Multipurpose Room, 1st Floor, Bangkok Art and Culture Center, Pathumwan, Bangkok

Organized by the National Human Rights Commission of Thailand

10.00 - 10.30 a.m.	Registration /Refreshments
10.30 - 10.40 a.m.	Welcome Address
10.40 - 10.50 a.m.	Opening remarks by Ms. Angkhana Neelapaijit,
	National Human Rights Commissioner of Thailand
10.50 - 11.10 a.m.	Speech: "Measure of Protection Women Human
	Rights Defenders" by Dr. Pokpong Srisanit,
	Associate Dean for Research and Social Services,
	Faculty of Law, Thammasat University
11.10 – 11.20 a.m.	Video presentation: "Women Human Rights
	Defenders of 2019"
11.20 – 11.30 a.m.	Congratulations speech: "Women Human
	Rights Defenders of 2019"
	by Ms. Katia Chirizzi,
	Deputy Representative of The UN Human
	Rights Office for South-East Asia (OHCHR)
11.30 – 11.40 a.m.	Awarding of certificates to Women Human
	Rights Defenders to recognize them as role
	models and a driving force in the Thai Society
	Group Photo

11.40 - 13.10 p.m.

Panel discussion:

"Lessons Learned from Fighting Experiences of Women Human Rights Defenders" moderate by Ms. Hathairat Phaholtap, and

"Women Human Rights Defender of 2018"

honoree

Panelists:

Women Network from Rak Nam Oon Group Hmong Women Network Association in Thailand Network to protect Rights of Muslim women in the of southern border provinces of Thailand. Foundation for Women (FFW)

Ms. Suthasinee Kaewleklai

Mr. Phayao Akhad

13.10 - 13.30 p.m.

 $Q \ \& \ A$

Closing Speech

by Angkhana Neelapaijit

National Human Rights Commissioner of Thailand

13.30 p.m.

Lunch Break

End

Women Human Rights Defenders -WHRDs

Women Human Rights Defenders -WHRDs

In 2013, the United Nations General Assembly (UN GA) adopted the first GA resolution on women human rights defenders (resolution 68/181). The resolution expresses concerns over discrimination and structural and systematic violence facing women human rights defenders. Besides, the resolution 68/181 urges the member states to utilize necessary measures and mechanisms to ensure safety and gender dimension in their efforts to create a supportive environment for the protection of human rights of women.

The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) to which Thailand is a signatory, guarantees rights to freedom of peaceful assembly, freedom of expression, freedom of association and prohibition of arbitrary arrest and detention.

The UN Declaration on Human Rights Defenders affirms the right to peacefully demonstrate against human rights violations. The declaration prohibits acts of retaliation, intimidation and other forms of harassments against anyone who pursues nonviolent actions against human rights violations whether during or after their professional involvement. A great number of human rights defenders are women. Women human rights defenders are for example:

Women who act to promote or protect human rights and all individuals who defend the human rights of women or work for gender equality – collectively known as "women human rights defenders" (WHRDs)¹

¹ Special Rapporteur on the situation of human rights defenders, A/HRC/16/44 (2010), para. 30

The United Nations Declaration on Human Rights Defenders reaffirms rights that are essential for WHRDs, including, freedom of opinion and expression, freedom of peaceful assembly, freedom of association, the right to access funding and the right to develop and discuss new ideas in the area of human rights. Defenders also have the right to make complaints about policies relating to human rights, to have such complaints reviewed and to benefit from an effective remedy. The Declaration "does not create new rights but instead articulates existing rights in a way that makes it easier to apply them to the practical role and situation of human rights defenders."

Women Human Rights Defenders face similar risks as their male counterparts. However, being women, they are more vulnerable to being the target of intimidation and structural violence based on gender and other sexual dimensions. Often the work of women human rights defenders is perceived as challenging and threatening to the conventional system of beliefs and of the woman's traditional role in the family and society. This can lead to conflicting relationships between government officials and the general public and induce negative attitude, discrimination, unjust asymmetric relationship between women and men under existing socio-economic and political structures, beliefs' system, tradition and culture which are prevailingly unjust to women.

Women can endure condemnation and rejection from the community, religious and family leaders or the society who view their work as detrimental to religion, honor, culture and structural society models that honor men as leaders.

Women's determination to raise awareness on issues like the link between human rights and development, natural resources and land management, labor rights, rights to migration, political participation, anticorruption, women rights and other dimensions of gender rights of women human rights defenders, can made them unsafe and even the target of direct attacks. This can also extend to their families who might become the target of violence aiming to isolate and discourage them from their work. Women human rights defenders are at higher risk of violence, abuse, bias, exclusion and rejection than men human rights defenders. These challenges need to be taken into account to ensure more robust preventive mechanisms and responses to local situations at the national and international levels.

Intimidation and Responses to the Works of Women Human Rights Defenders

Based on data from Protection International, in the past, many human rights defenders including women human rights defenders have continuously been intimidated, harassed, murdered, involuntarily disappeared and sexually assaulted. Many of them were charged with judicial cases by the government and the private sector. Women human rights defenders are facing court cases due to their righteous engagement in the promotion and protection of human rights. In Thailand, since the beginning of the year, 8 out of 10 human rights defenders charged with criminal cases were women. The government has pursued national reforms by introducing laws related to natural resources, land and energy management in the absence of democratic processes and elected

representatives. Rights to critique and disapprove of development projects' impacts may adversely affect human rights, community rights including environmental rights, people's rights to information, freedom of expression, the protection of women human rights defenders demanding access and participation in the exploitation of natural resources and energy management, land rights of women etc. All these are issues that require women involvement. It is necessary for women to assume a more leadership roles in a context where they face an unjust division of tasks within the family, gender discrimination and social prejudice.

International Women's Day

March 8 of every year marks the day women movements of all continents regardless of nationality, language, culture, economy or political view gather to commemorate the long history of women struggle and to continue sustaining their cooperation to achieve equality, justice, peace and development.

The history of "International Women's Day" began with the struggle of women workers in the garment factory in New York city, United States, who rose up to demand wage rise and their rights from the employer. The incident in turn turned into a tragedy where 119 women were killed by arson attack on the factory while they were protesting. All incidents took place on March 8, 1857.

Later in 1907, women workers of the garment factory in Chicago, United States, could no longer endure exploitation, oppression and suppression by their employer. They were forced to work in a slave like condition for 16-17 hours a day without leave and health insurance. As a consequence, many became sick and prematurely died. They were either compensated with a peanut amount of money or sacked if they were pregnant.

Such inhumane condition served as a ground for women workers to go on strike on March 8, 1907. They demanded the employers to decrease working hours to 8 hours a day and improve the welfare. However, although the uprising was not a success as many women workers were arrested, women across the world subsequently extended

their solidarity and support to women 's worker struggle. This was the turning point where women all over the world became increasingly aware of their rights.

On March 8, 1910, the women worker's movement's efforts finally won the victory when the women representatives from 17 nations attended the second socialist women assembly held in Copenhagen, Denmark. The assembly had accepted women workers' proposal which was subsequently translated into the three "8s" system characterized by reduction of working hours to 8 hours per day, allocation of 8 hours for personal capacity development and 8 hours for rest. In addition, women workers' wage was adjusted to be as equal as their men worker counterparts. The protection of women workers and child labors' welfare was assured. Women Worker 's proposal to establish March 8 of every year as the International Women's Day was then approved.

Network of Women Human Rights Defenders from RakNamUn Group

The network of women human rights defenders protect community rights and maintain a healthy agricultural lifestyle. They are organic farming who grow local varieties of rice and maintain community forest areas by planting herbs in order to negate the impact from sugar factory and biomass power plant projects.

The people of Khok Sa-at Sub-district, Kusuman District, Sakon nakonn worked in sustainable agriculture cultivating organic rice and replenishing the forest by planting herbs. A private company began a project to build a sugar factory and a biomass power plant 2 kilometers from their homes and only 300 meters away from the farming area. In 2011, Ban Khok Sa-at community members opposed the sugar production and biomass power plants out of fear that they would irreparably damage the environment and its biodiversity. They feared that the fertile ecosystems would be damaged and the public water that the villagers shared would be polluted. They formed the "RakNamUn" group (Nam Oun Basin Lover).

Throughout the years the Rak Nam Un group has continuously monitored the construction of the plants, submitting a complaint to the National Human Rights Commission and related agencies including the Sakon Nakhon Province Industry, the UmChan Sub administrative local organization, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning under Section 11 of the National Health Act BE 2550 to conduct a health impact assessment study by the community in the ecological culture area of the Unbasin community. The sugar factory project would have a production capacity of 12,500 - 40,000 tons of sugarcane per day, and the biomass power plant would generate 40 - 114 MW.

The Network of Community-Based Women is a major force in the struggle of the Rak Nam Un group. Because most men in the community have to work outside the area to earn money, women have a leading role in protecting community rights to their homeland. The Nam Nam Un group coordinates research and collects information about the impact of the sugar factory. They monitor environmental analysis reports, submit letters to relevant agencies, and have filed a lawsuit against the Administrative Court to revoke factory permits. They also complete EIA reports for the protection of the ecosystem and the community's way of life.

During the struggle, many women were intimidated. They faced threats from security and some government officials, received telephone calls, were visited at their homes by authorities and even sued. These measures meant to intimidate the community into stopping its opposition to the development project.

Through complaints to various agencies, the group demanded that the proper authorities monitor the private companies and their impact on the land. These complaints have resulted in bad publicity for the company, and they filed lawsuits against 20 members of the village, most of them women.

On 11 November and 16 December 2016, the Nam Oun Basin Lover Group filed a complaint to the Oum Jhan Municipality asking them to suspend the construction of public utility system that will support the sugar and biomass power plants as the construction will affect public roads and public drainage systems. As a consequence, the Thai Rung Roeng company filed a defamation lawsuit against 20 members of the Nam Oun Basin Lover group lead by Ms. Duangpen Sudchaiya. The company later withdrew the lawsuit.

On the 12th of June 2017, the expert committee of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) considered environmental impact analysis of the Environmental Impact Assessment (EIA) report of the Thai Roong Ruang Industry Co., Ltd. sugar factory project. After the meeting, they passed a resolution disapproving of the EIA report and ordered the company to amend the report.

The RakNamUn Women's Network has tried to strengthen the community by establishing a farming school for children and starting craft projects where local youth make soap from local varieties of rice. After the women finish their daily work, they gather to make shampoo products from Kaffir lime. They have set up a community rice mill so that they can set the price of rice themselves, generating income for the community. The group also try to conserve more than 100 local rice seeds, making a product that is becoming known as HomDok Hung Rice Group. Rice that grows on N Khok is planted on hills surrounded by natural forests and relies on rain water to grow. They only use natural fertilizer.

The group conducted their own fundraising campaigns until they opened the "Ban Khok Community Rice Mill" to mill the first brown rice for community members. The community rice mill is 4×6 meters and has a total budget of 200,000 baht. This is to increase the value of rice for people in the community, allowing them to sell it at a higher price and maintain nutritious for rice for personal consumption as well. The WHRDs have continued to work on lawsuits against officials to create standards that protect the rights of the community.

On April 23, 2018, villagers of RakNamUn Group and a lawyer from the ENLAW Foundation (EnLAW) filed a lawsuit at the Udon Thani Administrative Court requesting the revocation of the EIA license report. If these projects are completed, they will cause damage to the community as well as the environment's biodiversity and ecosystems. The group filed a lawsuit against the Permanent Secretary of the Ministry of Industry, the Deputy Director-General of the Department of Factory, the Sakon Nakhon Provincial Industry Office and the expert committee to consider environmental impact analysis reports. They request that the Udon Thani Administrative Court to revoke the license and report the EIA of such sugar factory.

.

Hmong Women's Network in Thailand Indigenous Women human rights defenders

"The Hmong Women Network in Thailand" was born from a meeting of thousands of Hmong women in the province. These women encountered problems with domestic violence caused by culture, local traditions and beliefs about women. One significant factor is that in Hmong communities, sons are traditionally favored over daughters, reinforcing the belief that men are superior to women. Men are leaders who honor their family name, and sons pass on the family name. It was typically sons who take care of aging parents, and only sons who shelter them when they are older. These beliefs have made it such that families give priority to sons rather than daughters. Women who are divorced, widowed or single mothers face discrimination and stigmatization, as do children born to single mothers. The main problem that Hmong women have to face is the tradition that believes that women must depend on men.

When the married daughter moves out of the house, she sheds her father's surname for her husband's and symbolically forsakes her ancestry and family guardian spirit for those of her husband's family. Whenever a family problem occurs, such as divorce, women become single mothers and are rejected by the husband's family or name. They cannot return to their original clan and guardian spirit of the house again. As a result, women and children in this situation experience problems. In addition to the psychological effects of stigmatization, they also experience additional economic burdens. More so, families that only have daughters do not have a care-taker later in life.

The Hmong Women's Network in Thailand reviewed the information they learned ten years ago by conducting research studies with support from the Women's Health Plan and Sexual Justice from the Thai Health Promotion Foundation (SSO). They discovered that stigmatization against single/divorced women can be combatted through "Phum Rituals". Networking with senior men who are ritual leaders can be instrumental in getting families and communities to reintegrate stigmatized women. Including the father in the reintegration process can also help facilitate changes in traditional attitudes and mainstream gender equality for Hmong women while adhering to principles of non-violence.

In 2015 - 2016, the research team conducted a study of the Hmong community problems in various areas. There has been widespread criticism of the patriarchal orientation of Hmong society that makes it difficult for women speak up about abuses or express themselves openly. The first stage of the project was met by warning from leaders who urged others not to take the stand, invoking the Thai proverb that says ''Do not bring a buffalo into the community and do not take a cow out of community". Essentially, do not bring a problem into the community, and do not tell others about problems within the community.

Later, throughout 2016 - 2018, more families conducted Phum Rituals. Currently, more than 50 women from 50 families have done this ceremony. One clan announced their own official Phum Ritual, and two families announced that they used them in their families. In September 2018, the Hmong Women's Network joined with Hmong organizations such as the Hmong Association, the Hmong Family

Network (a 16-clan network), Hmong Clubs, the Local Administrative Organizations to promote Phum rituals to be used within the Hmong community in a fair manner. Various Hmong leaders signed a memorandum of understanding (MOU) together as evidence.

Network to protect Rights of Muslim women in the of southern border provinces of Thailand.

Network to protect Rights of Muslim women in the of southern border provinces begun by mutual awareness of the person and many organizations, both in and outside the southern border provinces, that see complex issues of various dimensions under the context of the ongoing violence that continues until the present time of more than 15 years. By groups of organizations and individuals who work to end violence in the network to protect Muslim women rights in southern border provinces, members comes from a variety of relationships, such as those affected by violence in unrest situations, members who focus on protecting women's rights, scholars who promote women rights and peace and those who have been victims of violence until becoming a social change leader (agent of change). With the aim of working together and seek a solution as well as preventing the use of redundant violence among women and children, which are vulnerable groups in sensitive of cultural structure in sensitive areas and the diversity of people. Due to the context of the southern border provinces where most people are Malay and Muslim. Thailand allows the application of Islamic law to the disputes relating to family and inheritance matters among Muslims only in four Southern border provinces which have the substantial portion of Muslim population .The application of the Islamic law in the Provincial Courts is governed by the Act on the Application of Islamic Law of 1949, which has only seven sections and been use in Pattani, Narathiwat, Yala and Satun, which provides for the Court of first Instance to be able to use Islamic law on family and inheritance in the consideration of civil and family matters without the need to use the Civil and Commercial Code.

Thailand appoints special Islamic law judges, called "Dato yutitham" in Thai, in provincial courts. By having Dato yutitham perform duties together with the judges of the Court of First Instance to consider and decide the case of family and inheritance and allow the court to interpret the principles of the relevant Islamic law and apply to the family and inheritance case by allowing the decision in this stage to be final (Section 4) which, if the Dato yuttitham ruled that the Islamic law was mistaken, the parties could not appeal the petition which could cause damage¹ In addition, it was found that the access to justice of Malay Muslim women in the southern border provinces, there are very few cases of sexual violence cases brought to court. In addition, according to the Act regarding the enforcement of Islamic law, Section 3 requires the use of Islamic law to judge civil cases concerning family matters and Islamic inheritance only in cases that are brought to court. Therefore may make Islamic law available in court only.

For the only use of judgments in court but not bound to the actions of other officials outside the court, namely administrative officials land officer may not accept Islamic law on marriage, termination of marriage and the division of inheritance , resulting to most Muslim women in the southern border provinces do not have access to justice and faced with various problems without the measures and guidelines for protection and remedy for women facing violence in various concrete forms. In addition to the justice system in the court, there are also mechanisms at the level of religious leaders and community leaders who are often men.

59 Somen's

¹ Piangporn Wisatesin "Islamic law and inheritances" case study of Satun province court ",Report from training curriculum "Judge who work as management level in court of first instance" class of 10 of The institution of development of judicial authority in court of justice ,The court of justice office ,2012 , page 33

The collaboration of women grounds the dramatic change of Muslim women in the southern border provinces. For example, in July of the year 2017, the network submitted a shadow report according to the CEDAW convention and delegates participated in the report of the situation of the rights of Malay Muslim women in the southern border provinces of Thailand to the CEDAW committee in Geneva.

In addition, the network give main priority focus to domestic violence and gender-based violence), especially in the case of women who are affected by the daily violence situation that comes from family members and close friends which relates to dimensions, interpretations of religion and traditional beliefs

Including events that affect the narrative and structural changes in the southern border areas, such as the latest arrange marriage cases between 41-year-old Malaysian men and 11-year-old Thai girl in the southern border areas where the network joins the campaign for to end child marriage.

This may resulting in a review of the minimum age criteria for marriage in areas that use Islamic law, family and heritage to be modified to comply with Thai law and Human rights principles as well as positive contributing to the lives of victims of violence.

Foundation for Women Women Human Rights Defenders: working on access to justice of Burmese Muslim women

Starting point

In 1979, the Foundation for Women worked on access to justice and shelter for migrant women by coordinating with the Immigration Office both in the central area (Bangkok) and later in the Mae Sot District of the Tak Province. Temporary shelters for Burmese women and children were opened in the Mae Sot District. These shelters are for victims of domestic abuse, and they offer protection, help in litigation and reintegration so that they can return to family and society.

The Foundation for Women received complaints of violence against women and children who are Burmese Muslims in Mae Sot. Undocumented women and children are not able to receive state services or assistance. The Foundation initiated a program on violence against women and children in the Burmese Muslim community. This program provides advisory services, legal assistance and temporary shelter with halal food. It also works with leaders of women and girls in the Burmese Muslim community to raise awareness of violence against women. The Foundation also tries collaborating with community leaders and religious leaders so that victims of domestic abuse can access protection mechanisms in accordance with local laws and Islamic principles. Domestic violence is a problem that Muslim women have faced for a long time, and adequate solutions are complicated by long-standing cultural or traditional attitudes that are not necessarily religious.

Challenges

The Foundation faced challenges in helping Burmese women and children who suffer from both domestic violence and sexual violence. State agencies and religious institutions do not have clear guidelines for helping victims, making it unclear if law enforcement can be effective in combatting domestic abuse. Temporary protection measures include restraining orders against abusive husbands or fathers, forcing a husband to pay child support, granting divorces to victims of domestic abuse and the prosecution of sexual abuse cases. In the past, Burmese Muslim women, as well community members in the area, were not aware that domestic violence was a legal offense. In addition, rigid interpretations of Islamic principles are used to settle disputes or resolve informal domestic violence problems rather than legal proceedings. In order to access services and legal assistance, the victim must make an official complaint as a criminal case at a police station. For undocumented Muslim women, there is no legal recourse against domestic abuse.

The Foundation staff face many difficulties including threats from victims' families and difficulties finding witnesses. Some police officers are dismissive of violence that occurs within the family or religious communities. Police officers do not try to stop the disputes or arrest perpetrators even when warrants are issued, nor do they enforce protection orders from the court. Therefore, the foundation has to find safe ways to protect women.

The progress

The Foundation has established a working group to protect women and children in the Muslim community. Together with the Islamic Committee of Tak Province, this working group acts as a consultant and provides assistance to women in the Muslim community who suffer from domestic violence. They act in accordance with Islamic principles and hold meetings regularly. In order to better support victims and plan for collaborative protection mechanisms, they hold discussions about the ambiguous interpretation of Islam in a friendly atmosphere. In 2018, there is a case of domestic violence brought into consultation at the meeting of the working group. In total, 17 cases of women and 565 women from community have the opportunity to talk and exchange ideas on matters that have never spoken to anyone before, such as the rights of women, about family relationships and violence.

The Working Group has introduced suggestions from discussions to formulate guidelines to protect women in the community. The Foundation works with the Working Group on Protection of Women and Children, Islamic Community. This is an attempt by local civil society organizations to initiate the creation of a work area and enhance the potential and agency of women in the community which will lead to protection for women who continue to protect the rights of women.

Ms. Suthasinee Kaewleklai, Coordinator of the Migrant Workers Rights Network (MWRN) Women Human Rights Defenders for labour rights and the rights of migrant workers.

Ms. Suthasinee Kaewleklai, worked in the Rangsit district factory area and is one of the co-founders of the factory's labor union. Initially, she was just a member of the union. After, the union president was dismissed; she was elected as union president by the new committee.

Until 1999, employers frequently delayed paying their workers. She and other female labor leaders began to demand by taking a break for more than 2 hours. Later, negotiations led to an agreement to regularly pay wages on time. While Ms. Kaewleklai and others successfully guaranteed the on-time delivery of wages, the employer used this as a reason to dismiss her and the other labor leaders, suing them in the labor court. Together, the worker leaders challenged their employer in the Supreme Court, which found that the employer had committed an offense. The court ordered the company to allow Ms. Kaewleklai and the other leaders to return to work.

Later, the factory declared bankruptcy. After its closure, she worked for the Thai campaign for labor rights and the Thai Labor Solidarity Committee. From 2002-2016, she worked as a coordinator for worker organizers and field officials. Ms. Kaewleklai advocated for issues affecting women, workers and religious leaders. During her time as president of the trade union, she and the women workers joined together to campaign to make International Women's Day (the 8th of March) a work holiday, eventually gaining the approval and support of employers. On that day, women workers asked for leave to campaign and issue a joint statement. This was the first trade union in Thailand to have women workers make the demand. Other factories eventually joined them in their campaign. Finally, the government recognized International Women's Day and declared it an annual holiday.

At present, Ms. Suthasinee works as a coordinator for the Migrant Workers Rights Network (MWRN). She works with migrant workers to unionize factories, providing them with access to resources on law and labor rights as well as human rights as well as training on relevant issues through practical activities and the translation of documents in the languages of different migrant workers. This allows workers to identify and express their training needs themselves so that they have the knowledge, understanding and ability to convey to negotiate with their employers.

She and the MWRN also work with the Lopburi Province Labor Protection and Welfare Office to discuss issues and solve problems. In one case, a chicken farm in Lopburi Province was thought be in violation of labour laws. Labour protection officers proceeded to inspect the chicken farm. Based on evidence they collected, the Supreme Court ordered the chicken farm to pay damages to 14 workers who had previously not been paid their wages. They now receive minimum wage and overtime payment in accordance with the law. This also led the national labour protection office to conduct an examination of working conditions on chicken farms throughout Thailand. The Department of Labor Protection and Welfare has also adopted the Good Labor Practices (GLP) guidelines for labor management in order to improve employment and working conditions.

When promoting the poultry industry in a meeting on business and human rights issues, Ms. Kaewleklai proposed that the industry workers form a union in accordance with human rights principles and to reduce conflict and disputes. She and other workers also advocated for Thailand to ratify the ILO Convention No. 87 on Freedom of Association and Issue 98 regarding the right to association and collective bargaining. These measures allow migrant workers to negotiate with employers to create equal rights between Thai workers and migrant workers. For example, a company has a New Year's event that only Thai workers participate in. Migrant workers negotiated with the so that they could join in these and other activities.

Ms. Kaewleklai also tried to find a way for migrant workers to be allowed to form a trade union. Labor Protection Act BE 2541 was the starting point in accordance with Section 7 that says that any workplace with fifty employees or more should provide or allow a welfare committee in the workplace. There are currently only a few factories that allow migrant workers to form such committees. If Thailand ratifies conventions No. 87 and No. 98, it will result in migrant workers being able to set up trade unions.

Ms. Sutasinee has repeatedly faced threats and intimidation for work that she has done from both state and non-state actors. These acts have included verbal threats, physical attacks, being surveilled and followed, and judicial harassment. These actions are attempts to stop her work to protect and promote labor rights and the rights of migrant workers.

Payao Akahaad : Women Human Rights Defenders and Mother who demand justice

Mother who fought for justice. Payao Akahaad's daughter, Kamolkate, was a volunteer nurse killed by military fire while helping wounded people at a monastery on May 19, 2010. This incident caused her mother Ms. Phayao Akhaad, who worked as street vendor, indescribable grief. Ms. Kamolkate was the only daughter of the family. She was a kind person with a generous spirit who loved her nursing work and helping others

After her daughter died, Payao made every effort to get justice by collaborating with the families who died in the same event. These women were vendors who had never been interested in politics. Ms. Phayao's loss was also her social and political awakening. She became interested in the political situation of the country, researching the situation and moving forward to demand justice for her daughter. She submitted petitions to relevant agencies including the Office of the Prime Minister and the Attorney General's Department of Special Investigation. Phayao and the Akahaad family did not seek justice only for Ms. Kamolkate but also for the other families who lost loved ones. Even though more than 8 years have passed, the perpetrators have not been held accountable. There hasn't been so much as an apology for Kamolkate's death.

In the case of the deaths of nine people, the public prosecutor from the Office of the Prosecutor General of the South Bangkok Criminal Division 4 filed a petition to the court for an autopsy investigation in accordance with the Criminal Procedure Code on May 16, 2010, according to the black number case C. 5/2555 red Case No. CH. 5/2557. In this case, the Bangkok Southern Criminal Court conducted an inquiry.

On August 7, 2016, the Southern Bangkok Criminal Court Judgment stated their finding that all six people died after being shot by a bullet of 223 or 5.58 mm. The shooter was most likely position on the BTS sky train in front of Wat Pathumwanaram Ratchaworawihan and Rama 1 Road in the area of Ratchaprasong Intersection according to the order of the government's Centre for Resolution of the Emergency Situation (CRES). Ms. Payao hoped that the prosecutor would file a suit to bring the perpetrator to justice. However, she was disappointed that the government under then-Prime Minister Yingluck Shinawatra issued an amnesty act. Ms. Phayao and the families of the deceased publicly objected to the amnesty declaration, protesting with students and the public.

Every year, the Akahaad family and the families of the deceased hold a commemorative event. It is a merit making and symbolic activity even though it is only a merit-making event, there are difficulties. The request to use the temple as a venue takes a week to process. The commemorative event is always visited by police and military officers, who also come to their homes in uniform and in plainclothes. In addition, when there is a memorial event, many police and army officers will attend and make a record of the activity as a means of intimidation.

On December 10, 2018, Ms. Phayao joined the "Mime" activity, where she wore the nursing volunteer uniform that her daughter wore before her death. This event also included pictures of the dissolution of the May 2010 protests, with pictures of government and army leaders of that time.

She and the other actors were detained at Samranrat Police Station under the charge of organizing a peaceful assembly without notifying the authorities at least 24 hours before the rally, according to Section 10 of the Public Assembly Act, BE 2559. She refuted all allegations, and the Dusit District Court heard her testimony on February 16, 2019.

Ms. Phayao had been invited to join a sub-committee of the National Reconciliation Commission (NRC) set up by the National Reform Council (NEPO) after the coup. Her first proposal was to enter the prison to interview political prisoners of all ideologies and causes.

If the commissioners think that people are political prisoners, the best way to understand them is to listen. Ms. Payao said that all reconciliation commissioners agreed that all political prisoners should be have the charges against them dropped and be given compensation. Officers and commanders suspected of crimes must go before the justice system, and perpetrators of violence should be held accountable.

Eight years have passed since a mother working as a vendor became an activist demanding justice her daughter's life. During the struggle for justice, Ms. Phayao has the opportunity to present opinions to various agencies in order to make justice possible.

She has also been invited to study an Advanced Certificate Course in Promotion of Peaceful Society Class 6 or "4 S" at King Prajadhipok's Institute to propose ways to create a peaceful and fair society for all parties.

If every day that Ms. Phayao fought for justice for her daughter were a step, she would have walked 2,920 steps already. No one knows how many steps she will have to walk so that Ms. Kamolkate is the last casualty of Thailand's political conflict.¹

The working group of National Human Rights Commission for selection of women human rights defenders to be honoured in 2019

Angkhana Neelapaijit

Naiyana Supapung

Supatra Putananusorn

Usa Lerdsrisuntad

Attachai Doolyapach

Supensri Poungkaoksung

Director, the Human Rights Protection Bureau

Secretariat

Director, the Human Rights Violation Investigation Unit 5

Kitiporn Boonam

Pairpailin Buppha

Uncharika Kingmali

Massawadee Bhuranapim

A Production Team

Pranom Somwong

Suteera Peng-In

Kanchana Di-ut

Phethai Kanniyom

INTERNATIONAL WOMEN'S DAY MARCH 8

WOMEN'S DAY MARCH 8

WOMEN'S DAY MARCH 8

INTERNATIONAL INFORMERS DAYS